

UCHWAŁA Nr XXXVIII/309/2021

RADY GMINY ZBUCZYN

z dnia 30 marca 2021 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.), art. 4¹ ust. 2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.) i art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050) Rada Gminy Zbuczyn uchwała, co następuje:

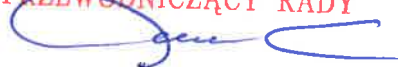
§ 1

Uchwała się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Ireneusz Chomka

Załącznik do uchwały
Nr XXXVIII/309/2021
Rady Gminy Zbuczyn
z dnia 30 marca 2021 roku

**Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
na 2021 rok**

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok, zwany dalej „Programem” lub „Gminnym Programem” stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu, używania narkotyków i w związku z tymi problemami stosowania przemocy w rodzinie. Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych wykonuje się w szczególności przez *tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od spożycia alkoholu*. Gminny Program uwzględnia *działalność wychowawczą, informacyjną, ograniczanie dostępności alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu oraz zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu*. Na zadaniach tych należy skupić dużą uwagę, ponieważ szkody spowodowane przez uzależnienia, występują w wielu wymiarach społecznych i ekonomicznych. W związku z powyższym celem działań podejmowanych przez gminę jest zmniejszenie problemów spowodowanych przez alkohol, narkotyki i używki w całej społeczności lokalnej, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka, ponieważ na szkody narażony jest każdy mieszkaniec niezależnie czy pije alkohol czy nie. Program zawiera także działania w zakresie zadań własnych gminy w obszarze profilaktyki narkomanii wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Narkomania to drugi problem, na który należy zwrócić uwagę, ponieważ pojawia się nie tylko w miastach, ale także na terenie wiejskim. *Gminny program uwzględnia działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach czynników ryzyka i czynników chroniących*.

Przy opracowaniu programu posłużono się diagnozą potrzeb, wywiadami z przedstawicielami placówek pomocowych i oświatowych oraz uwzględniono zasoby, jakimi dysponuje gmina.

II. Podstawa prawna i merytoryczna

Ustawy:

- z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 ze zm.).
- z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050)
- z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 713 ze zm.)

Zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 ze zm.) do zadań własnych gminy

należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu (art. 4¹ ust. 1). W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U z 2020 r., poz. 2050) przeciwdziałanie narkomanii należy także do zadań własnych gminy, obejmujących:
art.10 ust.1

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

art. 10 ust. 2a

W Gminnym Programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty zgodnie z przepisami wydanymi na podst. art. 22 ust. 3, a także diagnozę w zakresie występujących w szkołach i placówkach systemu oświaty czynników ryzyka i czynników chroniących przeprowadzanych zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 3.

III. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Zbuczyn

Gmina Zbuczyn położona jest w województwie mazowieckim i jest to największa gmina wiejska w powiecie siedleckim, jedna z większych w kraju. Powierzchnia Gminy stanowi 211 km², na których jest 43 miejscowości i 46 sołectw. Gmina Zbuczyn liczy 10 208 mieszkańców, z czego 5 084 to kobiety, a 4124 to mężczyźni.¹

W pierwszym kwartale 2020 roku na terenie Gminy Zbuczyn została przeprowadzona „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”². W badaniu ulicznym wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców Gminy, w tym 45 mężczyzn, 55 kobiet – (średnia wieku respondentów wyniosła 42,6 lat). Była to ankieta w formie papier-ołówek. Następnie przebadano sprzedawców napojów alkoholowych – grupa stanowiła 20 osób. Przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO zebrano opinie od 490 uczniów (SP klasy 4-6 – 284 uczniów, klasy 7-8 – 206 uczniów) z placówek oświatowych z terenu gminy.

Badanie dotyczyło podstawowych problemów społecznych: bezrobocia, nadużywania alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnienia od hazardu, przemocy w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocy, a także postaw społecznych wobec powyższych zjawisk.

Dorośli mieszkańcy gminy³

Do problemów społecznych w opinii mieszkańców należy:

- zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie wody i krajobrazu, wzrost przestępczości oraz bezrobocie i ubóstwo. Z danych ankiet wynika, że spożycie alkoholu w Gminie Zbuczyn jest na niskim poziomie ryzyka, pojawiają się osoby biorące narkotyki oraz są osoby doświadczające przemocy.

- 31% badanych mieszkańców pije alkohol raz w miesiącu, a podczas jednorazowego przyjmowania alkoholu najczęściej wypijane jest: 3-4 porcji alkoholu (43%) oraz 1-2 porcje (27%).
- 60 % ankietowanych nie wie, gdzie osoba uzależniona od alkoholu może uzyskać pomoc
- 21% ankietowanych zna od 1 do 10 osób uzależnionych od substancji odurzających tj. narkotyków i dopalaczy.
- 95% mieszkańców gminy Zbuczyn nie wie, gdzie może zwrócić się po pomoc osoba uzależniona od substancji odurzających.
- 11% ankietowanych deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie,
- 61% mieszkańców gminy Zbuczyn nie wie, gdzie może zwrócić się po pomoc osoba doświadczająca przemocy w rodzinie.

Rekomendacje wynikające z diagnozy wobec osób dorosłych to:

Przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Zbuczyn kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu i konsekwencji społecznych związanych z jego spożyciem. Podanie adresów lokalnych instytucji, które udzielają

¹ Dane z UG Zbuczyn stan na 31.12.2020 r.

² Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych 2020 Gmina Zbuczyn- Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych

³ Tamże

pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, uzależnionym od alkoholu, narkotyków.

Sprzedawcy napojów alkoholowych

- W opinii 45% sprzedawców próba zakupu przez niepełnoletnich zdarza się najczęściej kilka razy w miesiącu.

Na podstawie badań należy sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol większość badanych deklaruje, że zawsze sprawdza dowody potwierdzające wiek.

Rekomendacje wynikające z diagnozy wobec sprzedawców alkoholu to:

Mając na uwadze zestawienia wyników badań sprzedawców napojów alkoholowych z opiniami badanych uczniów w szkołach z terenu gminy Zbuczyn, zalecane jest przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych ponieważ około 20% starszych uczniów oceniło, że raczej łatwo i bardzo łatwo jest kupić zarówno alkohol jak i papierosy osobom poniżej 18 roku życia. Kampania informacyjna powinna obejmować szkolenie dla sprzedawców, akcje z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty, naklejki do umieszczenia w punktach.

Dzieci i młodzież szkolna

- 43% uczniów klas starszych ma już za sobą inicjację alkoholową,
- 10% uczniów deklaruje, że spotyka się codziennie z przemocą fizyczną lub psychiczną w szkole, (problem przemocy rówieśniczej jest odczuwalny)

Rekomendacje wynikające z diagnozy:

- prowadzić regularne zajęcia profilaktyczne z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom;
- wspierać rozwój praktycznych umiejętności uczniów w zakresie rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie ze stresem, asertywnością, konstruktywnym wyrażaniem emocji i potrzeb;
- rozwijać pasje, zainteresowania uczniów oraz kształtować w nich postawy twórczości, kreatywności i motywację odkrywania nowych rzeczy;
- wzmacniać w uczniach poczucie przynależności, skuteczności i sprawczości;
- kreować pozytywną atmosferę współpracy w szkole, umożliwiającą samodzielne podejmowanie decyzji, branie za nich odpowiedzialności;
- wykorzystać proces uczenia się rówieśniczego;
- edukować z zakresu cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z internetu, (wspierać świadomość prawną uczniów, rozwijać umiejętność ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, czy poszerzać wiedzę z zakresu ochrony własnych danych);
- udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc;
- organizować spotkania dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki;
- włączać w działania rodziców;

Oddziaływania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży - rekomendacje oparte na modelu profilaktyki pozytywnej

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania⁴. Dzieci i młodzież są więc grupą wymagającą szczególnie intensywnych oddziaływań profilaktycznych.

Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu⁵.

Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników chroniących oraz czynników ryzyka⁶:

Czynniki ryzyka

- 1) przemoc rówieśnicza
- 2) odrzucenie przez rówieśników
- 3) słaba więź ze szkołą
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli)
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza
- 6) niepowodzenia szkolne

Czynniki chroniące

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: *wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych*⁷.

Można je pogrupować w kilka kategorii:

- 1) poczucie przynależności
- 2) pozytywny klimat szkoły
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy⁸.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Zadaniem warsztatów profilaktycznych jest wzmacnianie czynników chroniących oraz osłabianie czynników ryzyka.

Biorąc pod uwagę, że w gminnym programie uwzględnia się działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty, a także diagnozę czynników ryzyka i czynników chroniących, można stwierdzić, iż dzieci i młodzież gminna mają możliwości osobistego rozwoju poprzez aktywne uczestnictwo w działaniach proponowanych przez placówki. Z pozyskanych informacji od przedstawicieli placówek oświatowych z terenu Gminy Zbuczyn ustalono, iż każda szkoła realizuje działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej oraz wzmacnia czynniki chroniące. Zatem większość uczniów czuje się w szkołach bezpiecznie, ma możliwość rozwijać zainteresowania poprzez konkursy i zajęcia pozalekcyjne. Rozpowszechniany jest także wolontariat, akcje charytatywne

⁴ World Health Organization, (2004), *Mental Health Policy, Plans and Programs*, Geneva.

⁵ Szymańska, J. (2012) *Ochrona zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w szkole*, ORE Warszawa

⁶ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. *Promotion, Prevention and Early Intervention for Mental Health*. Mental Health and Special Programs Branch, Canberra

⁷ Słownik terminów według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 26.11.2018).

⁸ Rządowy Program na lata 2014-2016, *Bezpieczna i przyjazna szkoła*.

i społeczne. W okresie wakacyjnym i zimowym organizowane są wyjazdy dla dzieci młodzieży organizowane przez lokalne stowarzyszenia. Dzieci i młodzież mają możliwość przynależności do grup rówieśniczych skupionych przy trzech parafiach takich jak: ministranci, oaza, schola, katolickie stowarzyszenie młodzieży. Działalność swoją prowadzi i doskonali także Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie, który proponuje szeroką ofertę dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Rynek alkoholowy

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy Zbuczyn - stan na 31.12.2020 r.:

Ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych: **29** w tym:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży – **23 (sklepy)**,
- do spożycia w miejscu sprzedaży – **6 (bary)**.

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - stan na 31.12.2020 r.⁹:

1. do spożycia poza miejscem sprzedaży – (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5% **23**
 - b. od 4,5% do 18% **9**
 - c. powyżej 18% **11**
2. do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - a. do 4,5% **6**
 - b. od 4,5% do 18% **2**
 - c. powyżej 18%: **4**

Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zbuczynie¹⁰

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbuczynie jako jednostka organizacyjna powołana jest do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Zbuczyn. Pomoc społeczna jest to działalność mająca na celu wspomaganie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych. Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi osoby i rodziny do udzielania świadczeń pomocy społecznej w tut. Ośrodku są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm.

Ilość rodzin, którym udzielono pomocy w GOPS w Zbuczynie w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
udzielona pomoc	403 rodziny	262 rodzin	252 rodzin
w tym z problemem alkoholowym	13 rodzin	10 rodzin	9 rodzin

⁹ Dane UG Zbuczyn

¹⁰ Dane GOPS Zbuczyn

Całkowita kwota udzielonej pomocy finansowej przez GOPS w Zbuczynie rodzinom z problemem alkoholowym w roku 2020 wyniosła 3 336,00 zł.

Przemoc domowa

Zjawisko przemocy w sposób ścisły wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Statystyki podają, że większość sprawców przemocy domowej działa pod wpływem alkoholu lub innych środków uzależniających.

Zespół Interdyscyplinarny działający przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Zbuczynie na przestrzeni kilku lat pracował z osobami uwikłanymi w przemoc domową. Poniżej tabela przedstawia liczbę procedur niebieskich kart, które wpłynęły na przestrzeni lat do zespołu.

Zespół Interdyscyplinarny w Zbuczynie – liczba procedur niebieskich kart w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba procedur NK które wpłynęły do ZI	31	27	35

Punkt konsultacyjno – informacyjny

Od kilku lat swoją działalność kontynuuje punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych, zagrożonych uzależnieniem i przemocą, gdzie mieszkańcy gminy Zbuczyn korzystają z bezpłatnej pomocy specjalistów: prawnika, psychologa, instruktora terapii uzależnień.

	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Liczba osób korzystających z pomocy specjalistów	66	61	76
w tym z problemem alkoholowym	27	9	13

Przestępstwa/wykroczenia popełnione na terenie gminy Zbuczyn ¹¹

	2019	2020
Ilość przeprowadzonych procedur „Niebieskie Karty”	11	26
Ilość przeprowadzonych interwencji policyjnych	202	261
Ilość przeprowadzonych interwencji domowych	141	162
Ilość zdarzeń w ruchu lądowym, wodnym i pow. z RD	38	21
Ilość wypadków drogowych	8	12
Ilość kierujących w stanie po użyciu alkoholu	4	1
Ilość kierujących w stanie nietrzeźwości	26	8
Ilość ujawnionych przestępstw narkotykowych	6	4
Ilość ujawnionych osób nietrzeźwych w miejscu pracy	1	1
Ilość ujawnionych osób nietrzeźwych leżących w miejscach publicznych	0	8
Ilość interwencji dot. podejrzenia o prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub środka odurzającego	31	29
Ilość odnotowanych zakłóceń porządku publicznego, spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	7	10
Inne zakłócenia porządku publicznego	8	9
Nietrzeźwe osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia w Policyjnej Izbie Dziecka lub odwiezione do domów rodzinnych	-----	0
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia w Policyjnych pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych KMP w Siedlcach	8	2
Kategoria "osoba nietrzeźwa"	16	13

¹¹ Dane z Posterunku Policji w Zbuczynie

Analiza danych pozyskanych od podmiotów biorących udział w realizacji Gminnego Programu i analiza informacji z Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych - Gmina Zbuczyn 2020 wskazuje na istniejące problemy społeczne w społeczności gminy.

Podsumowując: główne obszary problemowe w zakresie uzależnień w skali lokalnej to:

- niska świadomość mieszkańców na temat konsekwencji społecznych w związku ze spożywaniem alkoholu i zażywaniem narkotyków oraz szkodliwości wpływu ich na organizm człowieka;
- brak wiedzy, gdzie można zwrócić się po pomoc w związku z używkami i przemocą;
- ukrywanie używania narkotyków;
- sięganie po używki i próby zakupu ich przez nieletnią młodzież;
- spędzanie przez młodzież większości wolnego czasu przed komputerem;
- doświadczanie w przestrzeni internetowej zjawiska hejtu oraz cyberprzemocy ze strony swoich rówieśników;
- przemoc rówieśnicza.

Można stwierdzić, iż problem uzależnienia wśród dzieci i młodzieży, dorosłych mieszkańców oraz sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Zbuczyn jest umiarkowany. Badania wskazują, że alkohol jest obecny w życiu, ale nie jest powszechny. Używanie narkotyków jest nielegalne i często ukrywane, trudno jest zatem ocenić rozmiar występowania tego zjawiska oraz związanych z nim niekorzystnych konsekwencji zdrowotnych.

Powyższe dane nie dają pełnego obrazu istniejących problemów, a rzeczywistość w jakiej żyjemy od blisko roku w związku z epidemią wirusa SARS-COV-2 bardzo zmieniła realia naszego życia codziennego, pojawiają się nowe problemy takie jak lęk, niepewność co do przyszłości, problemy zdrowotne. Izolacja i ograniczenia funkcjonowania w życiu społecznym zapewne przyniosą nieodwracalne skutki, których nie sposób przewidzieć.

W bieżącym roku 2021 należy kontynuować działania takie jak: informowanie, edukowanie i uświadamianie mieszkańców na temat szkodliwości używania alkoholu, narkotyków, a także tworzenie warunków do uzyskania profesjonalnej pomocy w przypadku pojawiających się problemów.

Szczególnie ważne jest by budować system wzajemnego wsparcia, który pozwoli przetrwać trudny czas.

IV. Cel główny:

Celem głównym Gminnego Programu jest zapobieganie uzależnieniom poprzez **podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości używania alkoholu i narkotyków.**

Cele szczegółowe:

- wspieranie i poszerzanie oferty działań profilaktycznych w tym programów rekomendowanych skierowanych do młodzieży, nauczycieli, rodziców;
- wspieranie działań informacyjno-edukacyjnych w zakresie szkodliwości spożywania alkoholu i narkotyków;

- szkolenie kadr;
- ograniczanie młodzieży dostępu do alkoholu;
- promowanie abstynencji i postaw trzeźwościowych poprzez wspieranie działań integracyjnych;
- wspieranie oddziaływań umożliwiających rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz członków ich rodzin;
- zapobieganie zaburzeniom życia rodzinnego w związku z przemocą w rodzinie.

V. Zadania programu oraz wskaźniki ich realizacji

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach:

OBSZAR 1

Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna i kształcenie kadr

Kierunki działań:

1. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych na temat ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, w tym wpływu na organizm człowieka.
2. Edukacja dorosłych w zakresie szkód wynikających z picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
3. Upowszechnianie wiedzy na temat szkodliwości picia alkoholu, zażywania narkotyków.
4. Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania.
5. Upowszechnianie informacji na temat dostępności do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych.
6. Podnoszenie kompetencji osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych.

lp.	zadanie	wskaźniki	Realizator
1.	Zakup ulotek, książek, programów o charakterze profilaktycznym.	-liczba zakupionych ulotek, programów	GKRPA i Pełnomocnik
2.	Dofinansowanie informatora, w którym będzie upowszechniana edukacja na temat szkodliwości picia alkoholu, zażywania narkotyków.	- liczba nakładu informatora	GKRPA i Pełnomocnik
3.	Rozpowszechnianie ulotek informacyjno-edukacyjnych wśród mieszkańców poprzez dystrybucję ich w miejscach publicznych.	- liczba dystrybuowanych ulotek	GKRPA i Pełnomocnik

4.	Upowszechnianie informacji na stronie internetowej Gminy Zbuczyn na temat dostępności do działań profilaktycznych, interwencyjnych i pomocowych placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych czy z przemocą.	- liczba udostępnionych informacji	GKRPA i Pełnomocnik
5.	Przeprowadzanie monitoringu, oceny podejmowanych działań poprzez zbieranie danych sprawozdawczych, analizowanie.	- liczba realizowanych działań	GKRPA i Pełnomocnik
6.	Działania edukacyjne z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu	- liczba realizowanych działań	Placówki oświatowe
7.	Sfinansowanie szkoleń dla osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie skutecznych oddziaływań profilaktycznych.	- liczba osób przeszkolonych -przeprowadzenie ankiety na temat zdobytej wiedzy	GKRPA i Pełnomocnik
8.	Uruchomienie stałych dyżurów Pełnomocnika	- liczba porad - pojawiające się tematy	Pełnomocnik

OBSZAR 2

Profilaktyka uniwersalna, selektywna, wskazująca

Kierunki działań:

1. Wspieranie i poszerzanie oferty działań profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem programów z systemu rekomendacji o potwierdzonej skuteczności lub o naukowych podstawach;
2. Wspieranie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w okresie wypoczynku.
3. Wspieranie działań promujących trzeźwy i wolny od przemocy sposób spędzania czasu wolnego wśród dorosłych.
4. Wspieranie działań i inicjatyw promujących zdrowy styl życia bez używek, Internetu, budujących zdrowe relacje w rodzinach.
5. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomani, alkoholu, przemocy.

lp.	zadanie	wskaźniki	realizator
1.	Realizacja szkolnych działań i programów profilaktycznych zgłaszanych przez dyrektorów szkół z terenu gminy Zbuczyn np.:	- liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań z przeprowadzonych działań	placówki oświatowe

	(zapobieganie agresji i przemocy, budowania relacji między uczniami)		
2.	Wspieranie inicjatyw rozwijających różnorodne pasje dzieci i młodzieży (konkursy, zabawy integracyjne, dodatkowe zajęcia, wyjazdy) z uwzględnieniem elementów profilaktyki	-liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań i raportów z przeprowadzonych działań	placówki oświatowe, GOK, GOPS, parafie, organizacje pozarządowe
3.	Prowadzenie działań wychowawczych, edukacyjnych, informacyjnych, profilaktycznych ze szczególnym uwzględnieniem programów z systemu rekomendacji w szkołach i placówkach oświatowych.	-liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań przeprowadzonych działań	placówki oświatowe
4.	Dofinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży zawierającego program profilaktyczny	-liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań i raportów z przeprowadzonych działań	Organizacje pozarządowe
5.	Dofinansowanie działań skierowanych do osób dorosłych promujących zdrowy styl życia bez używek, rozwijających zdrowe relacje w rodzinach.	-liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań i raportów z przeprowadzonych działań	GKRPA przy współpracy ze stowarzyszeniami

OBSZAR 3

Redukcja szkód i rehabilitacja (readaptacja i reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa osób z problemem uzależnień

Kierunki działań:

1. Wspieranie działalności środowisk trzeźwościowych.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
3. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholu.
4. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie w szczególności z problemem alkoholowym.

5. Podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu w tym zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

lp.	zadanie	wskaźniki	realizator
1.	Dofinansowywanie wyjazdów integracyjnych dla środowisk trzeźwościowych.	-liczba realizowanych działań - liczba osób uczestniczących w działaniu - analiza ankiet, sprawozdań z przeprowadzonych działań	Stowarzyszenia i GKRPA
2.	Finansowanie działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych. (zatrudnienie specjalisty, zakup wyposażenia)	- liczba osób korzystających z pomocy - skala problemów - analiza sprawozdania	GKRPA i Pełnomocnik
3.	Finansowanie działalności punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób zagrożonych przemocą domową (zatrudnienie specjalistów, zakup wyposażenia)	- liczba osób korzystających z pomocy - skala problemów - analiza sprawozdania	GOPS
4.	Prowadzenie działań wspierających dla osób współuzależnionych z przemocą poprzez działalność ZI i grupy wsparcia.	- liczba osób korzystających z pomocy - skala problemów - analiza sprawozdania	Zespół Interdyscyplinarny GKRPA
5.	Prowadzenie działań interwencyjnych i korekcyjnych dla osób stosujących przemoc poprzez działalność ZI i prowadzenie programu.	- liczba osób korzystających z pomocy - skala problemów - analiza sprawozdania	Zespół Interdyscyplinarny GKRPA
6.	Finansowanie szkoleń przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba osób przeszkolonych -przeprowadzenie ankiety na temat zdobytej wiedzy	GKRPA

OBSZAR 4

Organizacja Gminnego Programu oraz zapewnienie funkcjonowania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbuczynie

Kierunki działań:

- zapewnienie prawidłowej realizacji zadań objętych Gminnym Programem oraz prawidłowego funkcjonowania GKRPA;
- zapewnienie skutecznego przestrzegania obowiązujących przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości oraz aktów prawa miejscowego w tym podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- ograniczanie dostępności do alkoholu;
- analiza sytuacji problemów i uzależnień na terenie gminy Zbuczyn;
- podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w realizację Gminnego Programu

lp.	zadanie	wskaźniki	Realizator - współpracujący
1.	Koordinacja działań objętych Gminnym Programem	-liczba posiedzeń komisji -liczba uczestniczących	Pełnomocnik
2.	Uczestnictwo w szkoleniach	- liczba szkoleń - liczba osób uczestniczących	
3.	Podejmowanie akcji kontrolujących w stosunku do podmiotów handlujących napojami alkoholowymi pod kątem przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	- liczba kontroli	GKRPA i Pełnomocnik, Policja
4.	Wykonywanie lustracji oraz wydawanie postanowień o zgodności punktów sprzedaży z warunkami określonymi w uchwałach Rady Gminy Zbuczyn	- liczba lustracji -liczba wydanych postanowień	GKRPA i Pełnomocnik
5.	Kierowanie wniosków do sądu w postępowaniu o zobowiązanie do podjęcia leczenia	- liczba spraw skierowanych do sądu	GKRPA i Pełnomocnik
6.	Ponoszenie kosztów za wydawanie opinii przez biegłych sądowych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu	- liczba osób skierowanych na badanie -liczba uzyskanych opinii	Sąd

VI. Adresaci

Adresatami Gminnego Programu są mieszkańcy Gminy Zbuczyn - dzieci, młodzież, dorośli, w tym seniorzy. Gminny Program zwraca także uwagę na rodziny doświadczające przemocy.

Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są do całych grup. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego ryzyka, tych które ze względu na swoją sytuację środowiskową narażone są na większe niebezpieczeństwo wystąpienia problemów uzależnień i przemocy (dzieci, członkowie rodzin uzależnionych, z przemocą). Program adresowany jest też do osób pijących alkohol i używających narkotyki w sposób ryzykowny i szkodliwy, uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne); utrzymujących abstynencję i współuzależnionych (działania wspierające).

VII. Zasoby i realizatorzy

Realizacja zadań Gminnego Programu koordynowana jest przez Pełnomocnika Wójta Gminy Zbuczyn ds. realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizatorami zadań są jednostki organizacyjne Gminy Zbuczyn, w szczególności Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zbuczynie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Zbuczynie, Gminny Ośrodek Kultury w Zbuczynie, placówki oświatowe, we współpracy z innymi podmiotami, których działalność ma na celu przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy: służba zdrowia, policja, organizacje pozarządowe, kościoły.

VIII. Termin realizacji zadań i wdrażanie

Realizacja zadań objętych Gminnym Programem została zaplanowana na okres od stycznia do grudnia 2021 r. Niektóre zadania mają charakter długoterminowy i stanowią kontynuację zadań z lat ubiegłych. Proces realizacji polega na systematyczności działań, promocji i społecznej komunikacji poprzez upowszechnianie i upublicznianie realizowanych działań, wyników badań na stronie internetowej Gminy Zbuczyn.

IX. Monitoring efektywności działań

Monitoring prowadzony jest w celu potwierdzenia skuteczności działań ujętych w Gminnym Programie, odbywa się w sposób ciągły poprzez dokonywanie bieżących kontroli jakości i rzetelności realizowanych zadań, ścisłą współpracę z ich realizatorami oraz analizę ankiet i interpretację danych sprawozdawczych. Monitoring prowadzi się w oparciu o wskaźniki opisane powyżej.

X. Źródła finansowania

Podstawowym źródłem finansowania Gminnego Programu są środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych ujęte w budżecie gminy na rok 2021 w dziale 851 „ochrona zdrowia”, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi, rozdział 85153 – przeciwdziałanie narkomanii, które wykonywane są w oparciu o spis zadań zawarty w

niniejszym programie oraz uchwałą budżetową Gminy Zbuczyn na rok 2021. Finansowanie opiera się także na środkach własnych organizacji pozarządowych ubiegających się o dotację w ramach otwartych konkursów ofert. Działania mogą być współfinansowane ze środków pozyskanych z innych źródeł, jednakże należy pamiętać, żeby każde zadanie współfinansowane miało rzeczywisty związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień. W ramach posiadanych środków możliwy jest zakup usług oraz doposażenie podmiotów będących w zasobach własnych gminy w sprzęt niezbędny do realizacji działań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

XI. Sposób sprawozdania

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, organ wykonawczy gminy sporządza raport z wykonania Gminnego Programu w danym roku, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy raport. Zgodnie z art. 11 ust. 2 w. w. ustawy, organ wykonawczy gminy sporządza na podstawie opracowanej przez Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii ankiety – informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, wynikających z Gminnego Programu i przesyła ją do 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja. Sprawozdanie z wykonania Gminnego Programu w zakresie merytorycznym i finansowym zostanie również sporządzone na formularzu PARPA-G1 oraz przekazane do PARPA do 15 kwietnia 2021 r.

XII. Zasady wynagradzania członków GKRPA

Zgodnie z art. 4¹²ust. 4 i 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które pobierają wynagrodzenie za udział w posiedzeniu. W związku z powyższym za udział w posiedzeniu GKRPA przysługuje wynagrodzenie:

- Przewodniczący – 100 zł brutto
- pozostali członkowie GKRPA – 80 zł brutto.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Ireneusz Chomka

¹² Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 poz. 2277 ze zm.)